

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk
1531606-190716-PG

Bijlagen
1

Uw brief
14 mei 2019

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

Datum 1 juli 2019
Betreft Kamervragen

Geachte voorzitter,

Hierbij zend ik u de antwoorden op de vragen van de Kamerleden Van Brenk (50PLUS) en Geleijnse (50PLUS) over de berichtgeving betreffende dry-misting-apparaten in supermarkten (2019Z09401).

Hoogachtend,

de minister voor Medische Zorg
en Sport,

Bruno Bruins

Antwoorden op Kamervragen van de Kamerleden Van Brenk (50PLUS) en Geleijnse (50PLUS) over de berichtgeving betreffende dry-misting-apparaten in supermarkten (2019Z09401).

1.

Bent u bekend met de berichtgeving over dry-misting-apparaten in supermarkten?

1

Ja.

2.

Hoe oordeelt u over het feit dat supermarkten steeds vaker dry-misting-apparaten gebruiken om hun groenten en fruit langer vers te houden?

2

Het is aan supermarkten om te bepalen hoe zij hun winkels inrichten en hun producten aanbieden. Ik waardeer het dat supermarkten zoeken naar duurzamere methoden om groenten en fruit vers te houden. Het is daarbij belangrijk dat supermarkten voldoen aan de daarvoor geldende regels en ervoor zorgen dat de veiligheid en gezondheid van personeel, bezoekers en consumenten niet in gevaar komen.

3.

Bent u bekend met het feit dat het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) bekend is met twee situaties uit het verleden waarbij het gebruik van dry-misting-apparaten tot legionella heeft geleid, zij het niet bij gebruik in een supermarkt?

3

Het RIVM heeft mij net iets anders geïnformeerd. Ten eerste heeft het RIVM niet specifiek gesproken over dry-misting apparaten, maar over mistsystemen in het algemeen. Ten tweede heeft het RIVM twee legionellose-uitbraken beschreven in supermarkten in het buitenland (Spanje en VS) door gebruik van mistsystemen¹. Bij een van deze uitbraken is bekend dat een vergelijkbare vernevelingstechniek werd gebruikt als de in het NPO-artikel genoemde leverancier van dry-misting-apparaten: ultrasoon-techniek. De andere casus maakte gebruik van druk om het water te vernevelen. Het RIVM is ook bekend met een legionellose-uitbraak met luchtbevochtiging door gebruik van ultrasoon-techniek bij een bevallingskliniek in Cyprus. Het RIVM is overigens bekend met meer casuïstiek, maar daarvan is niet altijd duidelijk met welke techniek het water werd verneveld.

---

¹ <https://magazines.rivm.nl/2018/01/infectieziekten-bulletin/legionellarisicos-bij-mistapparaten-nederlandse-supermarkten-0>

4.

Hoe oordeelt u over het feit dat het RIVM legionellabeheer noodzakelijk vindt bij het gebruik van drymisting-apparaten?

4

Het is een van de taken van het RIVM om het kabinet en de Nederlandse samenleving te adviseren over risico's voor de volksgezondheid, waaronder legionella. Het is in lijn met eerdere adviezen van het RIVM. In februari 2019 heeft het RIVM (Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid) bijvoorbeeld, in samenwerking met het Landelijk Overleg Infectieziektebestrijding, een aanvulling gepubliceerd op het draaiboek Preventie en melding van legionellabacteriën in water. In deze aanvulling (deel B) worden vernevelingsapparaten die gebruikt worden voor koeling ingedeeld in categorie 2, waarvoor legionellapreventie uitgevoerd moet worden.

5.

Hoe oordeelt u over het feit dat dit momenteel niet gebeurt?

5

De eigenaar of beheerder van het mistapparaat is verantwoordelijk voor het beheer en gebruik van het apparaat, moet zorgen dat werknemers en bezoekers niet besmet worden met legionella en is dus verantwoordelijk voor legionellabeheer. De supermarkt moet een afweging maken over het gebruik van het apparaat en daarbij beoordelen op welke wijze het apparaat gezond en veilig te gebruiken is, bijvoorbeeld door zich te houden aan opgestelde procedures en het onderhoudsschema vanuit de leverancier. Ook de leverancier heeft om die reden een rol in het legionellabeheer. Die adviseert de supermarkt over het veilige gebruik van hun apparaat en levert periodiek onderhoud.

6.

Wat vindt u ervan dat op dit moment de fabrikant zelf controleert of het onderhoud aan mistapparaten goed wordt uitgevoerd? Deelt u de mening dat deze controle, in verband met het risico voor de volksgezondheid, onafhankelijk en consequent moet worden uitgevoerd? Kunt u uw antwoord toelichten?

6

De eigenaar of beheerder en de werkgever is verantwoordelijk voor een veilig en gezond gebruik van vernevelingsapparaten. Supermarkten moeten dus zorgen voor controle van de hygiëne en het gebruik van de vernevelingsapparatuur. De controles door de fabrikant kunnen daarbij een goede ondersteuning bieden. Daarnaast is er algemeen onafhankelijk toezicht op de hygiëne van supermarkten door de NVWA en van de ILT op de kwaliteit van drinkwater.

7.

Hoe oordeelt u over dat er momenteel geen wet- of regelgeving bestaat voor controle van dry-mistingapparatuur?

7

Zoals in mijn antwoord op vraag 5 aangegeven ben ik van mening dat er wel degelijk regelgeving van toepassing is op de beheersing van legionellose-erisico's van vernevelingsapparaten.

8.

Bent u bereid op korte termijn het initiatief te nemen heldere wet- en regelgeving inzake het gebruik van en controle op dry-misting-apparatuur op te stellen, waarin in elk geval duidelijk wordt wie de controles (vooraf en achteraf) uitvoert, hoe vaak dit gebeurt en welke ingrepen er kunnen plaatsvinden? Kunt u uw antwoord toelichten?

8

Zoals in mijn antwoord op vraag 5 aangegeven ben ik van mening dat er wel degelijk regelgeving van toepassing is op de beheersing van legionellose-erisico's van vernevelingsapparaten.

9.

Bent u er mee bekend dat er momenteel alleen indicatief getest wordt op de meest voorkomende bacterie? Zou dit niet verbreed moeten worden?

9

In het radio-interview bij de NPO vertelt een vertegenwoordiger van de leverancier van de vernevelingsapparaten dat de leverancier een indicatieve test uitvoert op aanwezigheid van de meest gevaarlijke en veelvoorkomende bacterie. Dat is een van de maatregelen die de leverancier neemt om besmetting met legionella te voorkomen. In de microbiologie wordt vaak gebruikt gemaakt van dergelijke indicatororganismen.

10.

Ervan uitgaande dat het onduidelijk is of de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA) dan wel de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) verantwoordelijkheid heeft voor deze controles en deze instanties hierover met elkaar in overleg zijn, bent u bereid snel duidelijkheid te scheppen waar de verantwoordelijkheid ligt?

10

Ik ga in overleg met de meest betrokken departementen en toezichthouders om snel duidelijkheid te scheppen over de vraag hoe onafhankelijk toezicht op het gebruik van mistapparaten in supermarkten het beste kan worden vormgegeven en beoog snel duidelijkheid te scheppen.

11.

Zijn er naar uw weten alternatieven voorhanden voor supermarkten, zodat zij onverpakte groente en fruit langer vers kunnen houden en daarmee bij kunnen dragen aan een reductie van voedselverspilling en van het gebruik van plastic verpakkingen?

11

Ik ben niet deskundig op het punt van alternatieven, maar uit contacten met CBL weet ik dat de supermarkten per product zoeken naar de beste oplossing om duurzame verpakkingen te realiseren. Op zijn website schrijft CBL hierover: "Verpakkingen hebben verschillende functies. Verpakkingsmateriaal draagt bij aan voedselveiligheid, minder voedselverspilling en voorziet de consument van informatie over het product. Tegen de trend van toenemend gemak en meer verpakkingsmateriaal hebben de Nederlandse supermarkten begin 2019 afgesproken 20% minder verpakkingsmateriaal in de winkel te gebruiken. Daarnaast streven supermarkten ernaar om zoveel mogelijk duurzaam te verpakken. Per product wordt een afweging gemaakt tussen de voor- en nadelen van verpakken om zo de duurzaamste oplossing te kiezen. De branche streeft de volgende doelstelling na: In 2030 liggen er 20% minder verpakkingen in de winkel en zijn al onze verpakkingen voor 95% recyclebaar²."

---

² <https://www.cbl.nl/onderwerpen/cbl-klimaatplan/>